

Margrethe Vestagers grundlovstale

Taler

Margrethe Vestager
Medlem af Folketinget for
Radikale Venstre

Dato

5. juni 2007

Sted

Borgmesterens have i Holbæk

Demokrati som historie eller demokrati som liv?

I dag fejrer vi demokratiet. Dannebrog vejer fra flagstængerne. Der bliver sunget: Nu lyser løv i lunde, Danmark nu blunder den lyse nat, Nu blomstertiden kommer. Vi har taget hul på de danske jordbær og kartoflerne fra Samsø.

Vi hylder os og fylder os med danskhed og Dannebrog. I denne tale vil jeg gerne tage jer med på en rejse gennem det demokrati, som er vores og det demokrati, som kan blive vores. For der er ingenting, der tyder på, at kampen for demokrati er slut. Tværtimod: Den kamp får blot nye former og nye kamparenaer.

Kampen handler om det levende demokrati – lokalt, nationalt, regionalt og globalt. Det vi kæmper imod er en paradoksal bastard mellem romantiske demokratisk forestillinger og det effektivt strømlinede, flertalsstyre.

Min konklusion vil være, at vi har brug for demokratiske eksperimenter gennem en forfatningskommission, og at vi har brug for at lade Dannebrog være flaget for mangfoldighed – blandt mennesker og måder at leve demokratisk på.

Det romantiske demokrati

Det romantiske demokrati er næsten tavst. Her behøver næsten ingen at sige noget, for vi er alle sammen så ens, så ens – her er ingen multikulturelle samfund, tørklæder med total tvang og totalt frit valg. Her er alt i rødt-og-hvidt,

og alle varer er på en eller anden måde danske.

Det romantiske demokrati er båret af en fælles, ensartet kultur. I en dansk sammenhæng en kultur så stærk, at den kunne lade som om, der ikke var dybe sociale skel. Risikoen ved regeringens nye projekt er, at det historiske demokrati bliver til en romantisk forestilling, der blot leder frem til det flertalsvælde, som vi har i dag.

Det historiske demokrati

På dagen for folketingets afslutningsdebat var regeringens store nyhed, at den vil have en ”demokrati kanon”.

Altså regeringen ønsker at styrke danskernes kendskab til de principper om frihed og folkestyre, som det danske samfund bygger på.

Regeringen har derfor besluttet at nedsætte et udvalg, som skal udarbejde en demokratikanon.

Udvalget skal udpege de centrale begivenheder, filosofiske strømninger og politiske tekster, som har haft betydning for udviklingen af det danske folkestyre.

Demokratikanonen skal offentliggøres i januar 2008.

Der er udnævnt ni medlemmer af udvalget, heraf seks mænd. Det er karakteristisk, at arbejdet handler om fortiden. Hvad har bragt os hertil? Ikke: ”hvad bringer os længere?”. Eller: ”hvordan kan demokratiet udvikle sig i.f.t. denne historie?”.

Det er paradoksalt, for der er ellers noget at tage fat på. Men det historiske demokrati er lettest at forholde sig til – som da regeringen fejrede 60 året for besættelsen ved at lægge samarbejdspolitikken for had – endnu engang. Men det er let at dømmе. OG bliver der bedømt for mildt, kan man jo dømmе en gang til, sætte Bent Jensen eller andre håndplukkede historikere til at skrive historien

om i deres billede.

Fordi der jo ikke er noget, der er så foranderligt som historien. Vi var der jo ikke. Der er kun kilderne og tolkningen af dem. Der er ikke en endegyldig historisk sandhed.

Derfor er det også afgørende, at historieundervisningen ikke reduceres til alene at være årstal og begivenheder. Det kan være fint som knager for hukommelsen, men det egentlige er stadig evnen til at forholde sig til dét, der bliver præsenteret som historien og forholde sig kritisk til det.

Beskrivelsen af det historiske demokrati synes at skulle trække en lige linje til det demokratiske "niveau", som vi har i dag.

Sejrherrerne skriver historien, og derfor er tidens værdikamp mest af alt en kamp om historien.

Det bliver overordentligt interessant at se, om udvalget kan leve op til det. Eller om de må krybe til korset og beskrive, hvordan demokrati går frem og tilbage, i cirkler og loop.

Der er det rationelle, det logiske, det velargumenterede – og så er der menneskene. Menneskene, der gennem historien har skabt det Danmark og det demokrati, som skal være afsættet for den fortsatte udvikling. OG det kan ikke gøres til en lige linje.

Det historiske demokrati kan sammenfattes i de fire ord, som klogt står på væggen ved montren med grundlovene i folketinget: Storsind, frisind, lovsind, retsind.

Det levende demokrati

Det levende demokrati er hverdagens konkrete udlevelse af de fire ord "storsind, frisind, lovsind, retsind".

Det levende demokrati kan ikke leve af ”demokrati kanon”. Det levende demokrati lever af menneskers deltagelse i det, interesse for det, ønsket om at udvikle demokratiet og lade det finde nye former. Det levende demokrati kan ikke nøjes med en markedsplads, hvor forbrugerne køber og sælgerne sælger. Det levende demokrati kan heller ikke nøjes med en statslig regelbundethed, hvor alt er reguleret og honoreret og gjort til rette linjer i et bureaukrati. Det levende demokrati har brug for det liv, der kommer af en identitet som borger, der ikke vil købe eller sælge synspunkter og ikke bare vil følge de regler, der nu en gang er udstukket. Borgeren, som spørger: Hvorfor? Eller med den lille dreng råber: ”Han har jo ikke noget tøj på”. Det er ikke for ingenting, at ”Kejserens nye klæder” er en dansk historie.

Det levende demokrati lader sig ikke spise af med retorik eller 11? sekund i en Tv-avis. I et levende demokrati forholder vi os til de problemer, som der er:

At Danmark er i krig på en løgn. Vi har ganske vist bidraget til at fjerne en diktator, men vi har også bragt et land i borgerkrig.

At der lever børn og deres familier i asyල්jre, som ikke kan tage hjem og som ikke kan få lov at uddanne sig og arbejde.

At borgerrettighederne – f.eks. at kunne leve med ægtefælle og børn - afhænger af uddannelse, indkomst og adgang til nærmest hemmelige afgørelser i ”udlændingservice”.

At stadig flere bliver sat ud af deres lejligheder og står uden bolig.

At vi mangler arbejdskraft, men at flertallet ikke vil gøre tilstrækkeligt for at rette op på det – og i mens forfalder dele af den offentlige sektor.

Der ER noget at komme efter! Der er hverken får eller bukke, beder eller geder – der er mennesker, som deler sig efter anskuelser, og som alle er ”med i kampen”, alle er ”inde”. Det er levende demokrati.

Det lokale demokrati

Udgangspunktet for et levende demokrati er det lokale demokrati. Og det

forudsætter, at der er plads til politik. Folkevalgte forvaltere fremmer ikke demokratiet. Her kommer Det Radikale Venstres tillidsreform ind i billedet. Det er afgørende, at vi ændrer den tendens, der med stukturreformen er til, at det lokale selvstyre reduceres til et spørgsmål om effektiv regelhåndtering. Der er godt nok mange ministerbeføjelser i strukturreformen. Og de suppleres med påbudte kvalitetsrapporter, dokumentation og evindelige evalueringer.

Tillidsreformen bygger med de samme byggesten som demokratiet. At uddannede medarbejdere med gode ledere vil kunne gøre arbejdet langt bedre selv, end de vil kunne gøre det centralt styret fra Christiansborg.

Tillidsreformen kan ikke stå alene, men den former eller genskaber et værdigrundlag for den lokale konkrete virkelighed, så demokratiet kan folde sig ud her.

Derfor vil tillidsreformen også bide på Christiansborg.

Det nationale demokrati

Det kan jo ikke nytte noget, at enhver fjernet regel straks bliver erstattet af en eller flere nye. Det er et spørgsmål om tid, om timing og om at gøre sig umage med at forstå, hvad der egentlig foregår, hvornår der er behov for ny lovgivning, og hvornår der er behov for nye måder at organisere på mv.

F.eks. anbringelsesreformen, som jeg selv har været med til at lave. Da vi begyndte forhandlingerne havde vi fakta på bordet foran os, der sagde, at mange, mange af de børn som blev fjernet – eller netop ikke blev fjernet – aldrig havde talt med den sagsbehandler, som traf beslutningen/lavede indstillingen. Hvad gjorde vi? Gav vi os tid til at analysere, hvad der kunne være grundene til, at der ikke blev talt med børnene? Nej, vi gik straks i gang med at lave en anvisning, der ikke lader nogen kagebog tilbage for, hvordan den konkrete sagsbehandling skal finde sted.

Vi bliver altså nødt til at finde på noget, der sænker hastigheder på lovmøllen i Folketinget og øger kvaliteten.

Det kan være, at opbruddet i dansk politik kan have den effekt. Ny Alliances ankomst har jo givet et pludseligt tøbrud i blokpolitikken. For blokpolitikken har jo travlt. Her skal flertallet udnyttes – det er som om, man er angst for at miste det. F.eks. blev ”tilbuddet” til de irakiske flygtninge aftalt og vedtaget på mindre end en måned.

Og der er meget, der tyder på, at der bliver nye muligheder for flertal - muligheder for reelt at bryde blokpolitikken og genskabe et samarbejde hen over midten:

Der er i hvert fald to interessante pointer, hvis man ser på gennemsnittet af maj månedens målinger:

VKO har talt flertallet. Det har ikke været der i en eneste måling siden NA blev skabt.

Der er mange forskellige muligheder for flertal. Meget afhænger selvfølgelig af de nordatlantiske mandater, men i hvert fald fire:

O V K N A

V K N A R

K N A R S

N A R S S F

Der er altså pludselig ikke længere plads til nogen form for vanetænkning. Alt kan ske i et kommende valg – hvis de nuværende målinger holder.

Der kan blandt andet ske det, at Dansk Folkeparti ikke længere er regeringsbærende. Dermed vil de have tabt værdikampen. Det vil blive muligt at genopbygge og udvikle vores demokrati i respekt for forskellene mellem os – f.eks. at få statsborgerskab på en rimelig måde i stedet for det forhindreingsløb, som Dansk Folkeparti har været arkitekterne bag. Det tog os næsten 100 år at sikre, at alle danske statsborgere fik stemmeret. I de seneste år er der lagt hindringer vejen, så mange, mange mennesker vil leve og betale skat i Danmark, deres børn vil gå i skole – og de vil ikke kunne stemme eller lade sig vælge.

Dansk Folkeparti indgår i en mulig konstellation. Det Radikale Venstre indgår i tre mulige konstellationer. Det er skrivebordsarbejde, og det er målinger. Der er – som bekendt ;-)- ikke noget valgresultat. Men det er det, vi kan analysere netop nu, og det vil indgå som baggrund for diskussionen af vores strategi for stærk radikal indflydelse.

Det nationale demokrati, der ellers var blevet reduceret til flertallets hersen kan måske brydes. Det er ikke givet, at det bliver det, men der er i det mindste chancen for, at ingen ”flertals syge” kan få lov at brede sig. Som f.eks. når statsministeren får en påtale af ombudsmanden og er ligeglad.

Som når integrationsministeren med to års mellemrum får DEN SAMME påtale for ikke at fortælle om, hvad der egentlig er reglerne for familiesammenføring.

Ombudsmandens autoritet hviler i omverdenens anerkendelse. Når ombudsmanden ikke respekteres, falder hans autoritet. Det er ikke godt.

Vi har ikke brug for blokpolitik. Vi har brug for samarbejde om en ny politik for Danmark i en åben verden.

Det regionale demokrati

Og det er en åben verden. Det kan vi se på de problemer og de muligheder, der rejser let og elegant over grænserne, men som ikke kan tøjles af noget nationalt demokrati. Det gælder klima, som det første. Det gælder kriminalitet, indvandring, trafik. virksomhedsskat o.s.v.

Og vi har brug for et regionalt demokrati til at vinde blot noget af handlekraften tilbage i.f.t. de problemer, som vi står over for. Vi kan ikke løse det selv. Vi må og skal handle sammen med andre.

Det er afgørende, at der bliver en ny traktat. Jeg håber, at det bliver med de grundlæggende værdier, som Europa giver sig tilkende, som det vi er: Et

mangfoldigt demokrati, der tør at høre, debattere, vende alle spørgsmål af fælles interesse.

Også her kan en forfatningskommission komme ind i billedet. Når vi har fra dansk side har bidraget til en ny traktat, kan vi også tegne konjunkturerne til et forstærket dansk demokrati.

Det globale demokrati

Klimatopmøde i Danmark. Det er en stor glæde, at det kan holdes her. Og det forpligter.

Reformer i retning af stadig bedre håndtering af miljøet og f.eks. en grøn skattereform.

Også her kan det samarbejdende folkestyre.

Hvad så med Ny Alliance og opbruddet på Christiansborg? Skulle en grundlovstale handle om det? Nej. Ny Alliance er en ny beboer i vores demokratiske hus. Det har skabt tumult og nye diskussioner om fordeling af værelser o.s.v. ;-)

Jeg har sagt mange ord. Vi har rejst gennem det lokale, det nationale og det regionale demokrati. Vi har lige set på det globale.

Min konklusion vil være, at vi har brug for demokratiske eksperimenter gennem en forfatningskommission, og at vi har brug for at lade Dannebrog være flaget for mangfoldighed – blandt mennesker og måder at leve demokratisk på.

Tags

Grundlovstale, Radikale Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/demokrati-som-historie-eller-demokrati-som-liv>